

Monumentnummer*: 518336

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 18148/22

Monumentnaam**

Nieuwe Waalse Kerk

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Keizersgracht	676		1017 ET	Amsterdam		Binnenstad

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	I			9377

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Een in twee periodes tot stand gekomen KERK. Voormalige Nieuwe Waalse Kerk. In eerste instantie gebouwd tussen 1854 en 1856. Een gedenksteen naast de trap van de preekstoel vermeldt de eerste steenlegging in het jaar 1855. Tijdens brand in 1861 stortte de kap in. In 1862 in gewijzigde vorm herbouwd. In beide gevallen was A.N. Godefroy de architect. Opdrachtgever was het Kerkbestuur der Waalsch Hervormde Gemeente te Amsterdam. Gebouwd in de stijl van het eclecticisme.

NB.

Van het oorspronkelijke interieur van deze galerijkerk, waarvan de in houtkleur geschilderde galerijen op ijzeren zuilen rustten, is niet veel over. Op de galerijen bevonden zich houten lantaarns met gietijzeren armatuur. De wanden worden nog geleed door rondboognissen en pilasters met kroonlijst. De gepleisterde ijzeren balken, die op korbeelstukken rusten, dragen een houten lichtkap. De oorspronkelijke klapstoeltjes waren deels van 'gehout' gietijzer. In 1912 werd in opdracht van het Kerkbestuur der Waalsch Hervormde Gemeente te Amsterdam door architect H.A.J. Baanders de muziekgalerij 'der Nieuwe Walenkerk aan de Keizersgracht' verbouwd. In 1959

veranderde de gezindte en werd in opdracht van Het Kerkgenootschap der Zevendedags Adventisten, Noord Nederlandse Conferentie, een zeszijdig doopbassin gebouwd. Een dubbele trap leidde naar het bassin van deze toenmalige 'Adventskerk'. In 1989 veranderde de functie in trainingscentrum voor dans met kantoor en kantineruimte. Veel van het voor de eredienst bestemde interieur is toen verloren gegaan. Het orgel werd verwijderd, de borstwering van de galerij is grotendeels verwijderd, alsmede grote delen van het meubilair. Verder is een extra entresol toegevoegd. Tegenwoordig (1995) worden er onder meer dans-, muziek- en zanglessen gegeven. Verder zijn er exposities, concerten, theatervoorstellingen en een café.

Omschrijving

Zaalkerk ontworpen op rechthoekige grondslag met galerijen onder stomp zadeldak met lichtkap. De voorgevel met het middenrisaliet is opgebouwd uit hardsteen (plint met geprofileerde bovenzijde) en zandsteen (overige geveldelen). In het midden van het licht risalerende middendeel van de gevel de hoofdtoegangspartij bestaande uit een eenvoudige dubbele houten deur met lichten met glas-in-lood raamvulling. Deur geplaatst in omlopend geprofileerd kader. In de sokkelzone met geaccentueerde blokken natuursteen links en rechts van het middenrisaliet een enkelvoudige houten toegangsdeur in omlopend kader. Aan weerszijden van de centrale toegang een lantaarn met fraai armatuur.

Boven de sokkelzone een drietal geprofileerde cordonlijsten met tussenliggende onbewerkte friezen. Hierboven in middenrisaliet een hoog half rond getoogd venster met kruisvorm in de hoofdtracering, verder omlopende tracering en met roedenverdeling van elkaar gescheiden vierkante ruiten. Aan weerszijden een geprofileerde hoekpilaster met basement, kapiteel en schachtveld met cirkelvormig ornament. Om de toging een lijst. Aan weerszijden van dit deel van de middenrisaliet een liseen op basement en met verdiept veld. Twee blokken met verdiept veld bij wijze van kapiteel. Hiertussen een dergelijk fries. Boven een geprofileerde en deels uitkragende lijst bevindt zich het bovendeel van het middenrisaliet. Hierin een centrale vensterpartij bestaande uit een groter en hoger middenvenster en twee flankerende vensters. De half rond getoogde vensters hebben tracering en roedenverdeling met grotendeels vierkante ruiten. Om de togingen loopt een eenvoudige lijst. Deze lijsten rusten op vier pilasters met basement en kapiteel. Aan de onderzijde van de vensters natuurstenen panelen met geprofileerd spaarveld. Het middenrisaliet wordt afgesloten door lisenen met spaarveld. Hierop korte lijst. Hierop aan meer zijden uitgewerkte vierkante post met trapsgewijs verdiepte velden, vlakke pilasters aan de voorzijde en afgesloten door een op klossen of consoles rustende kroonlijst. Hierop nog een vijfzijdige natuurstenen bekroning met eenvoudig spaarveld. Boven de vensterpartij een oplopende serie lancetvensters met tuimelramen met glas-in-lood vulling. Hierboven nog oplopend boogfries met consoles op langgerekte piëdestals tussen de vensters. Lijst met tuit waarop kroonlijst met bekroning als genoemd.

Aan weerszijden van het middenrisaliet een geveldeel met boven de sokkel een getoogd venster met hoofdgeleding en verder deels omlopende tracering. Grotendeels vierkante ruiten in de vulling. Toging rust op geprofileerde pilasters met basement en kapiteel en verdiept veld. Hierboven een fries met geprofileerde banden en serie verticale kepingen. Hierboven geveldeel met kleine gekoppelde vensterpartij bestaande uit twee lancetvensters met glas-in-lood vulling in tuimelraam. Verder een scheidende pilaster met kapiteel en basement, geprofileerde benedendorpel en uitkragende band op kraagstenen ter accentuering van de toging. Hierboven lijst op consoles en fries met serie van acht vierkante spaarvelden met profilering. Boven verdere lijst serie van zeven lancetvensters met glas-in-lood vulling in de tuimelramen en één blind venster. Lijst op klossen met op de hoek een iets kleinere versie van de post

als beschreven bij de hoekbeëindiging van het middenrisaliet. Op deze zijdelen van de voorgevel rust bij wijze van klauwstuk de driezijdige overgang naar het hoger opgetrokken middenrisaliet. In dit 'klauwstuk' profilering en spaarveld.

Waardering

Kerkgebouw van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde. De gedetailleerde behandeling van de in classicistische vormtaal uitgewerkte voorgevel is daarbij van groot belang. De inpassing in de bestaande grachtenwand - in feite de stedbouwkundig-historische waarde - is van belang. De verhoudingen van massa en gevel in de reeds bestaande structuur zijn goed. Verder van cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling. Van typologisch belang.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk